

Egyéni projektek a felnőttkori gyógypedagógiai fejlesztésben

Mentálisan akadálymentes közlekedés

A gyógypedagógiai vizsgálatok, megfigyelések célja

- Az ügyfél megismerése (meglévő képességek, készségek; személyisége, szükségletei, igényei, lehetőségei)
- A komplex személyiségfejlesztés kiindulópontja

A vizsgálat előkészítése

- A rendelkezésre álló dokumentumok megismerése
- Interjú:
  - ügyféllel
  - hozzátartozóval (gondnokkal)
  - érintett szakemberekkel
- Megfigyelés: egyénileg, csoportban, munka közben, különböző élethelyzetekben

Vizsgálatok

- **Alapvizsgálat:** az intézménybe kerülést követően

Cél: - aktuális állapot felmérése

- ügyfél szükségleteinek feltérképezése

- fejlesztési területek és

- komplex szolgáltatások megjelölése

- **Kontrollvizsgálat:** félévente/évente

Cél: - a fejlesztési tervben meghatározott fejlesztések eredményességének vizsgálata és a következő időszak fejlesztési területeinek előirányzása.

- komplex szolgáltatások megjelölése

- **Rövid távú célkitűzések meghatározásához az eredményesség felülvizsgálata:** 2-4 hét

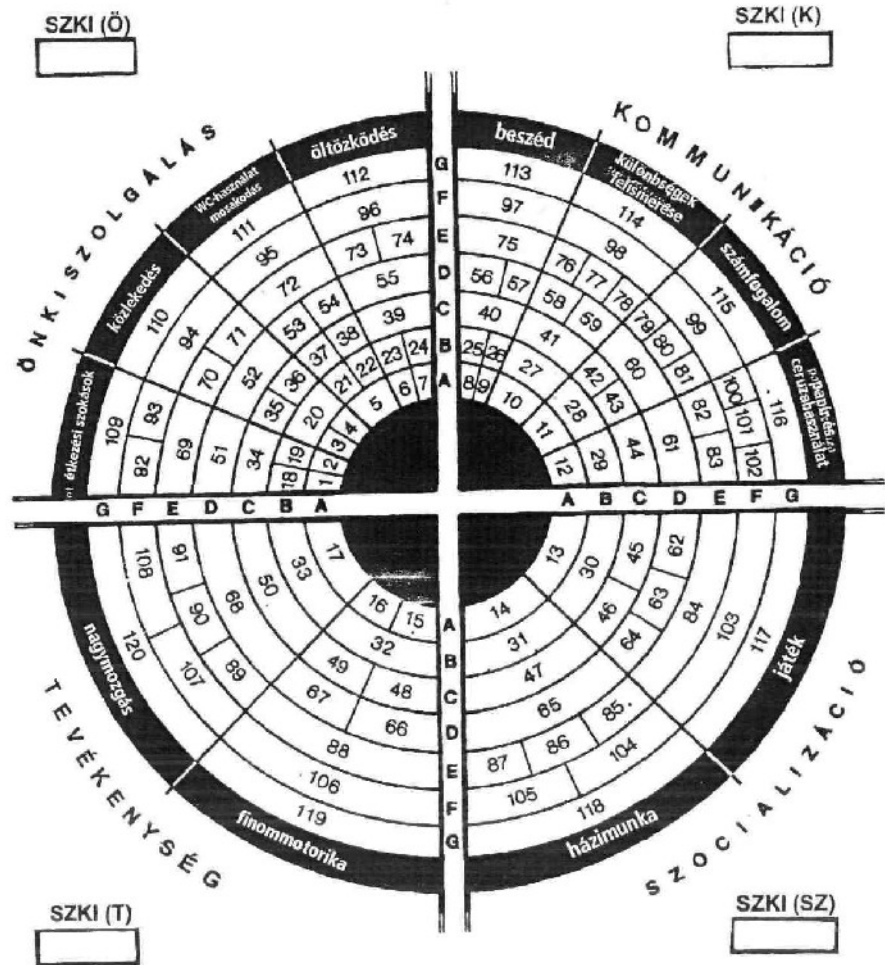
A vizsgálaton használt tesztek és vizsgáló eljárások közül

- **PAC** (Dr. H.C Günzburg: Pedagógiai Analízis és Curriculum a szociális és személyiségfejlődés mérésére értelmi fogyatékosoknál)
  - 4 nehézségi fokozat
  - **Szociális felmérés területei:** önkiszolgálás, kommunikáció, szocializáció és tevékenység szintje.
  - **Személyiségfelmérés:** önállósági szint, alkalmazkodás, kedélyállapot, szexualitás, kommunikációs készség, kapcsolat-készség, megbízhatóság, társas kapcsolatok, együttműködés szintje, munkához való viszony.

Név: ..... Kor: .....

PAC-I.

SZOCIÁLIS FELMÉRÉS

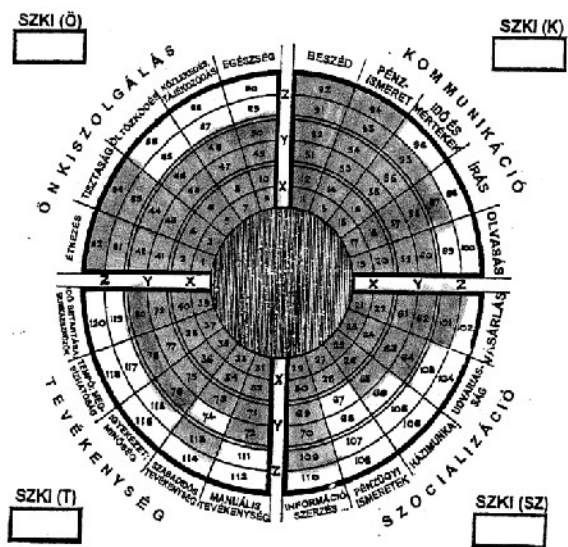

Név: .....

Kor: .....

PAC-II.

SZOCIÁLIS FELMÉRÉS

ÖNKISZOLGÁLÁS

Ételkezési szokások

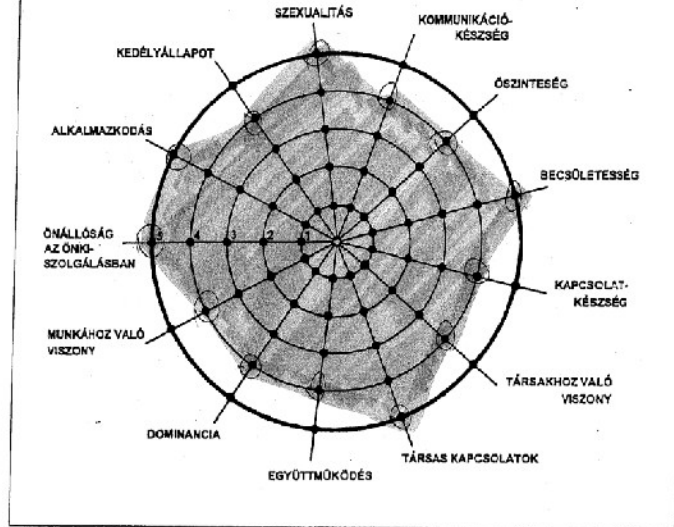
1. Helyesen és nehézség nélkül használ kést és villát - X
2. Az asztal melletti viselkedése kifogástalan - X
41. Az asztalnál kiszolgálja magát - Y
42. Folyadékot tölt - Y
81. Gyümölcszalmához vagy kenyérvágóhoz kést használ - Z
82. Q Minden további nélkül gondoskodik magáról egy önkiszolgáló étteremben vagy gyorsbüfében - Z

Tisztaság

3. Rendszeres időközönként rendbe hozza a haját - X
4. Tisztán tartja magát, fogat mos, megfelelően mosakszik - X
43. Q Rendszeresen és teljesen segítség nélkül mosakszik - Y
44. Rendszeresen borotválkozik (férfiak), intim higiéniájára gondot fordít (nők) - Y
83. Q Csakutóból gondoskodik arról, hogy haját legívassa ill. rendbe hozassa - Z

2

SZEMÉLYISÉG-FELMÉRÉS*

V. KÖMUNIKÁCIÓ-KÉSZSÉG

1. Nincs kommunikációs szándéka - esetleg magában beszél
2. Ismételtől, összefüggéstelen, nem témába vágó, pontatlan és egyoldalú kommunikáció
3. Válaszol a kérdésekre és néha kérdés nélkül is közöl
4. Néhány témáról beszélget, a kommunikáció kétoldalú, nem a hallgató erőlteti
5. Jól elbeszélget az életével kapcsolatos legtöbb témáról

VI. ÖSZINTESÉG

1. Gyakran, szándékosan hazudik vagy spontán és ártó szándékkal
2. Azért hazudik, hogy elkerülje a büntetést; kiszínez és nagyít; hazugságaival magára akarja vonni a figyelmet
3. Nem mindig igaz és hihető, amit mesél - néha észrevetve dolgokat

VII. BECSÜLETESSÉG

1. Általában hinni lehet neki, de ha bajba kerül, kitérő választ ad
5. Mindig igazat mond, még akkor is, ha nem szeretne
1. Lopós vagy teljesen lelkiaimortelen a tárgyakkal szemben
2. Egyszer-egyszer alosór valamit
3. Elvesz, engedély nélkül kölcsön vesz tárgyakat, és elfelejt visszadni
4. Becsületes, de nem áll ellen a kínálkozó lehetőségek
5. Teljesen megbízható és tiszteletben tartja mások tulajdonát

VIII. KAPCSOLATKÉSZSÉG

1. Durcásodik, gyakori a fel- és lehangoltság, gromobúság
2. Könnyen félrevezethető, kihasználható
3. Nem éntudatos, de megközelíthető

* Ld. részletesen a 133-148 oldalakon A.P.A.C.I. és P.A.C.2 személyiség-felmérése c. fejezetben.

6

Pedagógiai vizsgálat

- általános tájékozottság
- térben-, időben- és síkban való tájékozódás
- kommunikáció szintje
- szocializáció szintje
- tevékenység szintje
- írás-, olvasás- és számolás szintje
- Nagymozgások színvonala
- a képességek, készségek praktikus felhasználásának lehetőségei

A fejlesztés alapelvei

- A támogatott önálló élethez szükséges lehetőségek biztosítása, melynek része a közlekedés támogató fejlesztése.
- A meglévő képességeket és az ügyfél igényeit, szükségleteit vesszük alapul.
- A fejlesztés módszereinek megválasztásánál figyelembe vesszük az értelmi fogyatékosok nehézségeit az érzékelési folyamatok-, a figyelem-, az emlékezet-, a gondolkodás-, a tanulási folyamatok- és a kommunikáció területén.
- Reális célok kitűzése, a praktikus életvitel szolgálatában.
- Egy-egy életciklusnál az adott élethelyzetnek megfelelő legfontosabb területre koncentrálnunk.
- Önálló életre való felkészítés, integráció, normalizáció.
- A kliensekkel dolgozó szakemberek összehangolt munkája.

Egyéni és csoportos fejlesztések, fejlesztési terv

- A közlekedés kiválasztása mesterséges elkülönítés, egyéb területekkel szoros összefüggésben áll (PAC területei).
- A közlekedés fejlesztése sem lehet elkülönült tevékenység, a személyiség egésze áll a középpontban.
- Egyéni- és csoportos fejlesztés lehetőségei (önálló élet tréningek).
- Munkatársak felkészítése.
- Munkacsoportok együttműködése, esetmegbeszélések, egységes szemléletmód.
- A fejlesztő támogatás egyéntől függő, nem lehet egységes eljárást kialakítani, az egyéni adottságokhoz kell alkalmazkodni, egyéni fejlesztési tervet kell összeállítani, az elért eredményeket ellenőrizni és értékelni, ennek alapján új területeket megjelölni.
- A megfigyeléshez és a rövidtávú fejlesztésekhez jó támpont az INV.

INV: Gyalogos közlekedés

- Megérti a helyes átkelés lényegét (van veszélyérzete).
- Magától megáll a járdán az átkelés előtt.
- Balra és jobbra néz az átkelés előtt.
- Tudja, hogy mire való a gyalogátkelőhely.
- Keresi a gyalogátkelőhelyet átkelés előtt.
- Figyeli a gyalogos forgalmi lámpát.
- Alkalmazkodik a jelzőlámpa jelzéseire.
- Szabályosan átkel az úton még akkor is,
ha nincs gyalogátkelőhely és gyalogos forgalmi lámpa.
- Elolvassa az utca neveket.
- Jól tájékozódik ismert környéken.
- Jól tájékozódik ismeretlen helyen.

INV: TÖMEGKÖZLEKEDÉS

- Elolvassa a közlekedési eszköz számát.
- Felismeri a Metró megálló jelzését a felszíni táblán. A táblán a metró irányát elolvassa.
- Meg tudja állapítani, melyik irányban kell menni a közlekedési eszközzel.
- Nehézség ellenére is felszál (pl. tele a busz, eső).
- Van valamilyen nehézsége a járművön?
- Megmutatja buszjegyét/bérletét.
- Tudja, hol kell leszállni? - számolja a megállókat / - olvassa a megállókat
Felismeri a gyakran előforduló megállókat?
- Jelez magától?
- Tudja, hogy hogyan kérdezhet meg másokat a számára ismeretlen megállóról?
- Tudja a tömegközlekedést egyedül használni?
- Ha igen: - elmenni egy meghatározott helyre.
- hazamenni / - más útvonalak (konkretizálja)

INV: ELTÉVEDÉS

- Tudja, hogy mit jelent eltévedni?
- Tudomására jut helyzetekben, hogy eltévedt?
- Tudja, hogy hogyan kell viselkedni, ha eltéved?
- Tudja, hogy milyen fontos, hogy mindig nála legyen a személyi igazolványa?
- Személyi igazolványát (annak másolatát) rendszeresen magánál hordja?

Néhány szempont a közlekedés fejlesztésekor

- Kockázati tényezők (egészség: állóképesség, epilepszia, gyógyászati segédeszköz használata stb; viselkedési kockázatok: pl. félelem bizonyos közlekedési eszközök használatától, szorongás idegen helyzetekben; kommunikációs és információszerzési nehézségek stb.
- Az alapos felkészítéssel csökkenthető a kockázat:
  - személyes adatok, lakcím, elérhetőségek, telefonhasználat
  - térben-, időben- és síkban való tájékozódás (tájékozódási pontok, menetrendhasználat, térképhasználat stb.)
  - meglévő képességek, készségek praktikus gyakoroltatása (pl. kerékpározás, olvasás ...)
  - viselkedési szokások
  - információszerzés technikai, kommunikáció fejlesztése
  - KÉR anyagok használata
  - fokozatosság